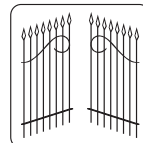

Elpro • 37 ^{NL}

Elektronische programmeerinrichting eenfase - driefase met elektronische rem voor schuifhekken en automatiseringen met of zonder eindschakelaars (max 1,5 CV driefase of 1,0 CV eenfase).

FADINI
de poortopener
Made in Italy

NL

- ELEKTRONISCHE REM
- STAP-VOOR-STAP FUNCTIE
- DODEMANSFUNCTIE
- VOETGANGERSDOORGANG
- MOGELIJKHEID UITSCHAKELING KNIPPERLICHT BIJ PAUZE

- KLOKFUNCTIE
- AUTOMATISCH / HALFAUTOMATISCH
- UITGANG ELEKTROSLOT
- INSTELBARE INDICATIELAMP

Tek. Nr. 7583

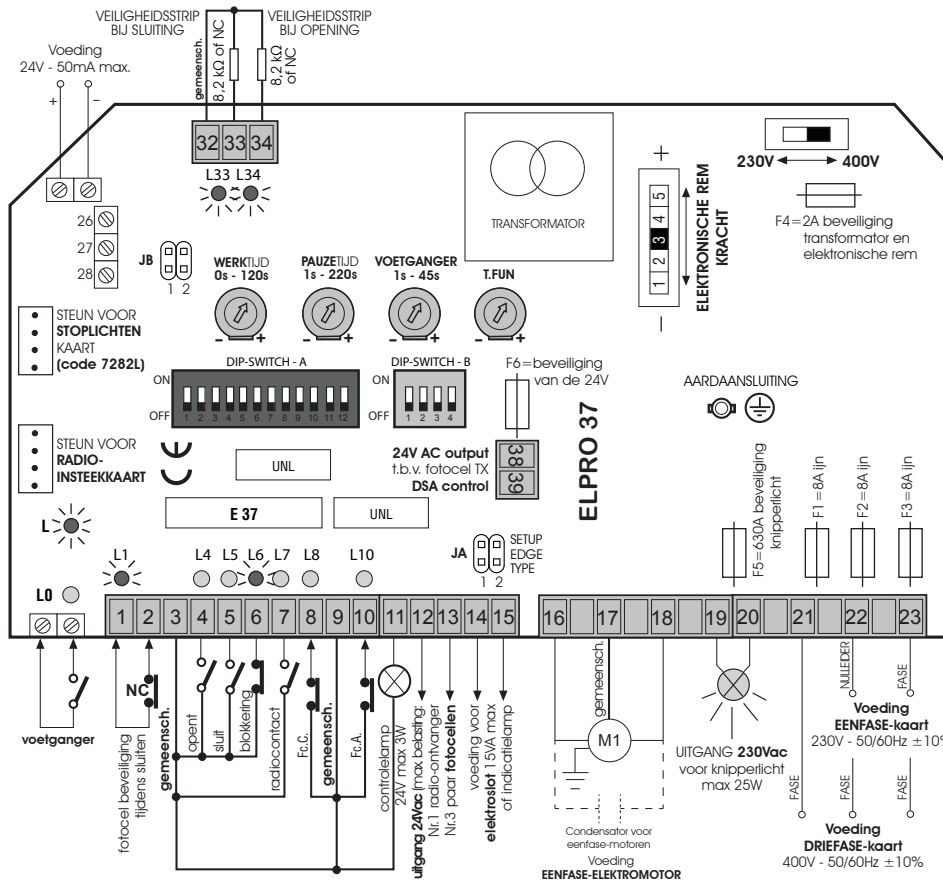
meccanica
FADINI

Via Mantova 177/A - 37053 Cerea (VR) Italy
Tel. +39 0442 330422 r.a. - Fax. +39 0442 331054
e-mail: info@fadini.net - www.fadini.net

ATTENTIE: Voordat u begint met de elektrische aansluitingen, controleer de aangeboden voedingsspanning en controleer of de selecterschakelaar (230V or 400V) correct is ingesteld. In geval dat er een electronische rem is aangebracht of een ELPRO 10 wordt vervangen, dan dient u DIP-switch No.12 naar OFF te schakelen.

Opmerking: de groene LEDs moeten altijd aan zijn.

Algemene beschrijving: De elektronische programmeereenheid ELPRO 37 is vervaardigd als mogelijke oplossing voor het beheer van een schuifautomatisering met of zonder elektronische rem en eindschakelaars. De inrichting wordt gevoed met eenfase 230V 50/60Hz of driefase 400V 50/60Hz en voldoet aan de veiligheidsvoorschriften voor laagspanning, richtlijn 2006/95 CE en de Richtlijn Elektromagnetische Compatibiliteit 2004/108/CE. Om die reden adviseert men om de installatiedoor vakkundig technisch personeel volgens de geldende veiligheidsvoorschriften te laten uitvoeren. De fabrikant wijst alle aansprakelijkheid af voor het oneigenlijke gebruik van de programmeerinrichting; bovendien behoudt men zich het recht voor om zonder voorafgaande kennisgeving wijzigingen aan deze beschrijving en aan de programmeerinrichting aan te brengen.

BELANGRIJK VOOR EEN GOEDE INSTALLATIE EN GEBRUIK:

- De programmeerinrichting moet geïnstalleerd worden op een droge en beschermde plek. Hiervoor zijn speciale bevestigingsgaten aanwezig in de universele FADINI doos en het in de handel verkrijgbare kastje.
 - Controleer de voeding naar de elektronische programmeereenheid 230V ±10% of 400V ±10%
 - Controleer de voeding naar de Elektrische Motor 230V ±10% of 400V ±10%
 - Afstanden die de 50 meter overschrijden moet de draaddoorsnede worden vergroot.
 - Breng een aardlekschakelaar aan van het type 0,03 A met hoge gevoeligheid op de voeding van de programmeerinrichting aan.
 - Gebruik voor voeding, elektromotor en knipperlicht kabels met draden van 1,5 mm² tot 50 m afstand.
 - Gebruik voor eindschakelaars en diverse accessoires kabels met draden van 1 mm².
 - Als geen fotocellen worden gebruikt, breng dan een brug tussen de klemmen 1 en 2 aan.
 - Als geen stopknop wordt gebruikt, breng dan een brug tussen de klemmen 3 en 6 aan.
 - De trimmer van de Werktijd Open/Sluit moet altijd hoger zijn dan de werkelijke looptijd van het hek
- N.B: Gebruik statische relais voor toepassingen als inschakeling van lichten, camera's, enz., om geen storingen voor de microprocessor te produceren

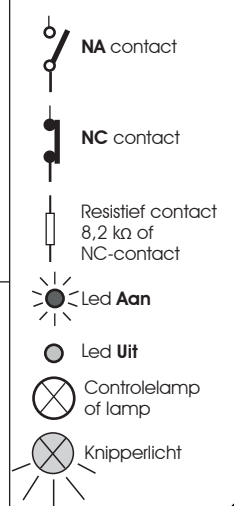
Diagnoseleds:

- L Aan** = Aanwezigheid Netspanning 230V of 400V en integriteit zekeringen F1, F2, F3, F4, F5, F6
- L0 Aan** = Voetangersfunctie, gaat aan bij elk commando
- L1 Aan** = Fotocelbeveiliging tijdens sluiten, geen obstakel aanwezig
- L4 Uit** = Open, gaat aan bij impuls van opencommando
- L5 Uit** = Sluit, gaat aan bij impuls van sluitingscommando
- L6 Aan** = Blokkering, gaat uit bij impuls van stopcommando
- L7 Uit** = Radio, gaat aan bij elk impuls van de zender en radio-contact
- L8 Aan** = Gaat uit bij eindschakelaar poort is dicht M1 bezet
- L10 Aan** = Gaat uit bij eindschakelaar poort is open M1 bezet
- L33 Aan** = Veiligheidslijst tijdens sluiten, geen obstakel aanwezig
- L34 Aan** = Veiligheidslijst of fotocel tijdens openen, geen obstakel aanwezig

INDIEN DE INRICHTING NIET WERKT

- Controleer of de voedingsspanning van de print 230V ±10% of 400V ±10% is.
- Controleer of de voedingsspanning naar de Elektrische Motor 230V ±10% of 400V ±10% is.
- Controleer de zekeringen.
- Controleer of de fotocellen een gesloten contact hebben.
- Controleer of er geen spanningsval tussen programmeerinrichting Elpro en elektromotor is.
- Controleer alle NC contacten van de programmeereenheid.
- Controleer of de eindschakelaars juist zijn aangesloten en of ze binnen komen op de print.

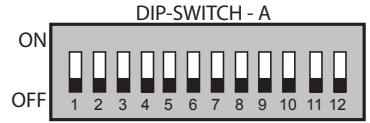
Symbolen

! ATTENTIE: Voordat u begint met de elektrische aansluitingen, controleer de aangeboden voedingsspanning en of de selecterschakelaar (230V or 400V) correct is ingesteld. In geval dat er een electronische rem is aangebracht of een ELPRO 10 wordt vervangen, dan dient u DIP-switch No.12 naar OFF te schakelen.

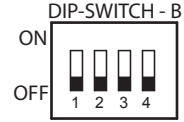
Dip-Switch A

- 1 = **ON** Fotocel, stopt tijdens openen
- 2 = **ON** Radio, keert niet om tijdens openen
- 3 = **ON** Sluit in automatisch
- 4 = **ON** Vooraf-knipperen actief
- 5 = **ON** Radio stap-voor-stap
- 6 = **ON** Dodeman
- 7 = **ON** Flitslamp uit bij wachten en automatisch sluiten ingeschakeld
- 8 = **ON** Sluit weer tijdens openen en tijdens pauze na activering van fotocellen
- 9 = **ON** DSA controle van fotocel voor elke beweging
- 10 = **ON** Fotocel niet bezet voor beweging
- 11 = **vrij**
- 12 = **ON** Electronische rem ingeschakeld

Dip-Switch B

- 1 = **ON** afrem cyclus inschakelen
- 2 = **ON** extra stoptijd nadat er een veiligheid actief is geweest
- 3 = **ON** tijdsduur elektrischslot of omgeving verlichting
- 4 = **OFF** vrij

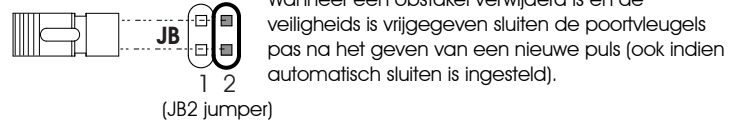
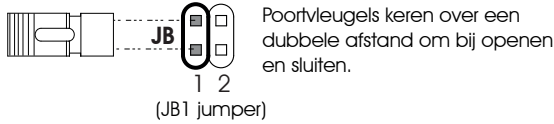
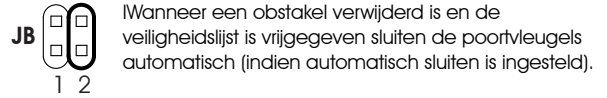

Accessoire	Elektrische aansluitingen	Dip- Switch en de LED signaleringen voor de diverse functies
<p>Fotocellen tijdens sluiten:</p>	<p>alle NC contacten van de veiligheidstoeberehen waaronder de Fotocellen (ontvangers) moeten aan de klemmen 1 en 2 in serie worden verbonden</p> <p>uitgang 24Vac (max. belasting: Nr.1 radio-ontvanger Nr.3 paar fotocellen)</p>	<p>DIP-SWITCH-A Nr.1:</p> <p>ON: stopt tijdens openen en keert om tijdens sluiten bij verwijderd obstakel</p> <p>1 OFF: stopt niet tijdens openen en keert om tijdens sluiten bij aanwezigheid obstakel</p> <p>L1 Aan= Fotocelbeveiliging tijdens sluiten, geen obstakel aanwezig</p>
<p>Sleutelschakelaar:</p>	<p>NO en NC contacten die aan de respectievelijke klemmen van de keuzeschakelaars of drukknop toestellen moeten worden verbonden. Alle mogelijke configuraties zijn bij de respectievelijke commandotoeberehen bijgevoegd.</p>	<p>L4 Uit= geen OPEN-contact, gaat aan bij elk open impuls</p> <p>L5 Uit= geen SLUIT-contact, gaat aan bij elk sluit impuls</p> <p>L6 Aan= STOP-contact gesloten, gaat uit bij elk stopimpuls</p>
<p>Radiocontact (met Stap-voor-stap-functie):</p>	<p>door een willekeurig NO contact tussen de twee klemmen te verbinden kan bij elk impuls worden verkregen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alleen opening: Dip 2=ON en Dip 5=OFF - Richtingsinversie bij elk impuls Dip 2=OFF en Dip 5=OFF - stap-voor-stap: Opent-Stop-Sluit-Stop Dip 2=OFF en Dip 5=ON - In de openingsfase wordt geen enkel commando geaccepteerd. Op pauze en tijdens de sluiting wordt er bij elk commando gestopt met een richtingsinversie: Dip 2=ON en Dip 5=ON 	<p>DIP-SWITCH-A Nr.2 en Nr.5:</p> <p>ON: Bij opening invertteert niet en blokkeert niet</p> <p>2 OFF: Bij opening blokkeert en invertteert altijd</p> <p>ON: Stap-voor-stap met intermediaire blokkering</p> <p>5 OFF: Inverteert de beweging bij elk radioimpuls</p> <p>L7 Uit= geen enkel RADIO-contact, gaat aan bij elk impuls van het radio-contact</p>
<p>Uitgang Signaleringslamp 24V - max 3W:</p>	<p>Uitgang voor een eventueel signaleringslampje 24V max 3W van de toestand van de automatisering:</p> <p>Lamp brandt = Hek open</p> <p>Lamp uit = Hek gesloten</p> <p>Knippert 0,5s (snel)= sluitbeweging</p> <p>Knippert 1s (normaal)= openbeweging</p>	
<p>Eindschakelaars:</p>	<p>Belangrijk: <u>als de eindschakelaars niet worden gebruikt, moeten de ingangen 8 - 9 - 10 van een brugverbinding worden voorzien. Gebruik een "normaal gesloten" eindschakelaar.</u></p>	<p>L8 Aan= Gaat uit bij eindstand poort Gesloten</p> <p>L10 Aan= Gaat uit bij eindstand poort Open</p>

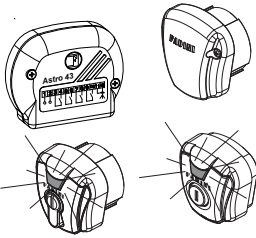
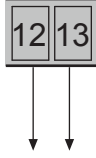
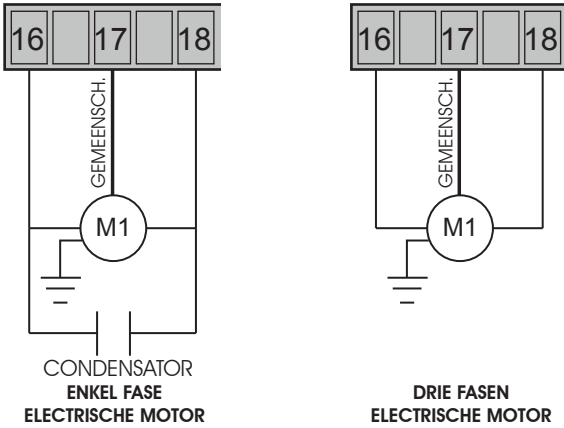

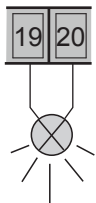
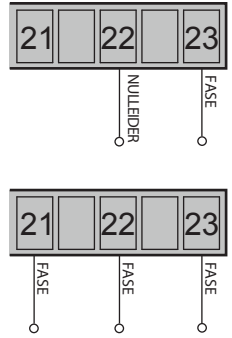
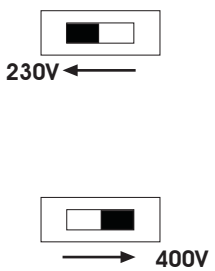
VEILIGHEIDSSTRIPPEN

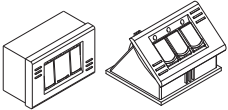
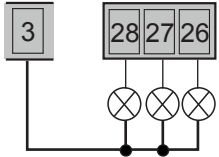

De 2 ingangen die gebruikt worden voor de veiligheidslijsten voor de open- en sluitcyclus gescheiden. Het is daarnaast mogelijk om het type contact dat wordt aangesloten (NC of 8,2 kΩ) te selecteren door middel van de 2 jumpers JA1 en JA2 (SELECT EDGE TYPE). Met behulp van een geavanceerde microprocessor, die apart op de besturingsprint is aangebracht, wordt de actuele stabiliteit en correct functioneren van het veiligheidssysteem bewaakt. Elke onderbreking of verlies van efficiëntie zal worden gesignaleerd door knipperende leds L33 en L34.

Instelbare functies:

Accessoire	Elektrische aansluitingen	LED signaleringen
<p>Veiligheidsstrip bij Sluiting:</p>	<p><i>In serie aangesloten bij mechanische veiligheidslijsten</i></p> <p><i>Parallel aangesloten bij resistieve veiligheidslijsten 8,2 kΩ</i></p> <p><u>Keuze type veiligheidslijst:</u></p> <p>Veiligheidslijst NC (JA1 jumper)</p> <p>Veiligheidslijst 8,2 kΩ</p>	<p>Normaal aan: wanneer de veiligheidslijst bediend wordt schakelt de LED uit</p>
<p>Veiligheidsstrip bij en fotocellen Opening:</p>	<p><i>In serie aangesloten bij mechanische veiligheidslijsten</i></p> <p><i>Parallel aangesloten bij resistieve veiligheidslijsten 8,2 kΩ</i></p> <p><u>Keuze type veiligheidslijst:</u></p> <p>Veiligheidslijst NC (JA2 jumper)</p> <p>Costa resistiva 8,2 kΩ</p>	<p>Normaal aan: wanneer de veiligheidslijst bediend wordt schakelt de LED uit</p>

Accessoire	Elektrische aansluitingen	Dip- Switch en de LED signaleringen voor de diverse functies
<p>Uscita 24V:</p> 	 <p>UITGANG 24Vac max. belasting: Nr.3 paar fotocellen Nr.1 radio-ontvanger Nr.1 Led Sleufschakelaar Chis 37 / Chis-E 37 Alle instructies zijn bij de respectievelijke commandotoebehoren bijgevoegd</p>	
<p>Uitgang voor:</p> <p>eenfase motoren 230V max 735W - 1,0 HP</p> <p>of</p> <p>driefase motoren 400V max 1100W - 1,5 HP</p>	 <p>CONDENSATOR ENKEL FASE ELECTRISCHE MOTOR</p> <p>DRIE FASEN ELECTRISCHE MOTOR</p>	
<p>Knipperlicht 230V:</p> 	 <p>UITGANG 230Vac voor knipperlicht max 25W</p>	<p>DIP-SWITCH-A Nr.4 en Nr.7:</p> <p>☒ ON: Voorknipperen voorafgaand aan openen/sluiten</p> <p>4 ☐ OFF: Zonder vooraf-knipperen</p> <p>☒ ON: Knipperlicht uitgesteld tijdens de pauze op Automatische Functie (met Dip 3= ON)</p> <p>7 ☐ OFF: Knipperlicht tijdens de pauze op Automatische Functie (met Dip 3= ON)</p>
<p>Voeding kaart 230V - 400V EENFASE of DRIEFASE</p>	 <p>Voeding kaart EENFASE 230V - 50/60Hz ±10%</p> <p>Voeding kaart DRIEFASE 400V - 50/60Hz ±10%</p>	

Accessoire	Elektrische aansluitingen	
<p>Verbinding led Pulin 3:</p> 	 <p>Klemmenbord voor de verbinding van de leds van het drukknop toestel Pulin 3</p>	
<p>Uitgang 24Vdc-5W:</p>	 <p>UITGANG 24Vdc - 5W max</p>	

Insteekkaart voor stoplicht (Optie - cod.7282L):

De voeding van de kaart is onafhankelijk van die van de kaart van de programmeerinrichting:

230V 50Hz met uitgang van 100W met 230V per lamp.

Werkingslogica:

- **GROENE** lamp = doorgang **OPEN**
- **RODE** lamp = doorgang **GESLOTEN**
- **GELE** lamp = gaat branden bij overgang van groen naar rood licht.

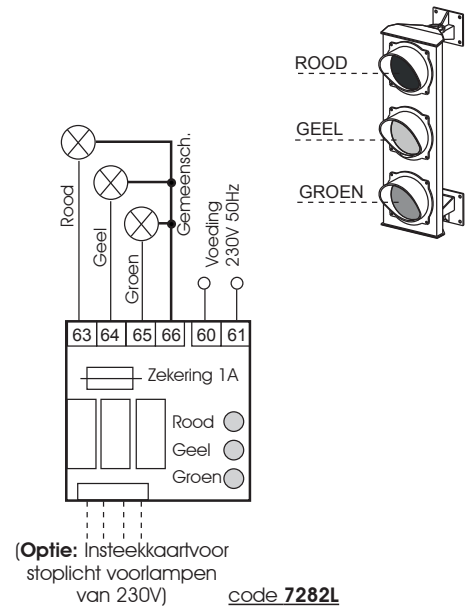
Opmerking: Bij **voetgangerswerking** is het stoplicht altijd **ROOD**.

Dip-Switch A

- 4= **ON** Voorknipperen Actief: stoplicht Rood - Geel - Groen
- 4= **OFF** Voorknipperen uitgeschakeld: stoplicht Rood - Groen

Functie met 2 lampen (Rood en Groen):

Dip-Switch A 4 = OFF

FUNCTIES VOOR DE SCHUIFOPENING

Beschrijving

Dip-Switch en de LED signaleringen voor de diverse functies

AUTOMATISCH / HALFAUTOMATISCH:

Automatische cyclus: bij een stuurimpuls voor het openen, gaat het hek open, stopt in Pauze gedurende de met **Trimmer** ingestelde **Pauzetijd**, waarna het hek automatisch sluit.

Halfautomatische cyclus: bij een stuurimpuls voor het openen, gaat het hek openen stopt in geopende stand. Voor het sluiten moet een sluitimpuls worden gegeven.

DIP-SWITCH-A Nr.3:

- ON: Sluit in Automatisch
- 3 OFF: Halfautomatisch

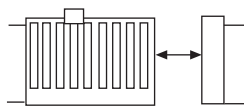
Pauze Trimmer: op Automatische modus wordt de pauzetijd van 1 s tot 220 s geregeld

VOETGANGERSDOORGANG:

Men verkrijgt de voetgangersdoorgang vanuit volledig gesloten hek, via het commando voetgangers contact met P-P

(Het gebruik van de voetgangersopening met Dip-A Nr.3=ON wordt aangeraden voor de automatische hersluiting).

De "Voetgangersdoorgang" is niet actief tijdens de eerste cyclus van de werking, naast een gebrek van de voedingsspanning.

VOETGANGERS-DOORGANG
1s - 45s

- L0 Uit= geen enkel voetgangerscontact gaat aan bij elk voetgangerscommando

OPNIEUW SLUITEN BIJ ACTIVERINGVAN FOTOCELLEN: in openings- en pauzefase (met DIP-A Nr.3=ON)

Functie waarmee de automatische hersluiting van het hek 3 s na het passeren van de bundel van de fotocellen mogelijk wordt gemaakt.

DIP-SWITCH-A Nr.8:

- ON: Automatische hersluiting na 3 seconden na het passeren van het paar fotocellen
- 8 OFF: Geen automatische hersluiting bij het passeren van de fotocellen

AUTOMATISCHE TEST VEILIGHEIDSTOESTEL: AUTOMATISCHE CONTROLE VAN DE FOTOCELLEN

Voor de automatische test Veiligheidstoestel moeten aan deze uitgang alleen de **fotocellen zender** worden verbonden en **Dip-A Nr.9=ON**. Worden gekozen: vòòr elke beweging van het hek, als deze functie in werking is gesteld, zal Elpro 37 controleren dat alle verbonden fotocel toestellen vrij zijn van aanwezige obstakels en deze op de juiste manier functioneren, in tegengesteld geval zal het hek niet bewegen.

Uitgang 24Vac
voor TX fotocel bestemd voor de **AUTOMATISCHE TEST VEILIGHEIDSTOESTEL controle**

DIP-SWITCH-A Nr.9:

- ON: Activeert de controle van de zekerheden van de automatische test de veiligheidstoestellen
- 9 OFF: Stelt de zekerheden van de automatische test de veiligheidstoestellen buiten werking

DODEMAN:

Het openen en sluiten wordt verkregen door "aanhoudende bediening" (zonder "zelfvergrendeling" in de relais), dus de bediener moet aanwezig zijn gedurende de gehele beweging van het hek totdat de knop of sleutel van de keuzeschakelaar wordt losgelaten.

DIP-SWITCH-A Nr.6:

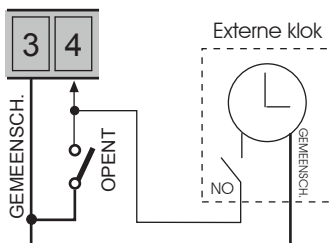
- ON: Activeert Dodeman-functie
- 6 OFF: Stelt Dodeman-functie uit

PARTY FUNCTION

OPENING MET BEHULP VAN DE BUITENSTE KLOK:

Het NO contact van de klok aan de klemmen Nr.4 OPEN en Nr.3 GEMEENSCHAPPELIJK verbinden, waarbij de automatische hersluiting met Dip-Switch Nr.3=ON wordt geactiveerd.

Functie: programmeer de openingstijd op de klok, op het ingestelde tijdstip zal het hek openen waarbij deze open blijft (het knipperlicht gaat uit) en zal geen enkel commando meer worden geaccepteerd (ook geen radio) tot aan de op de klok ingestelde tijd, waarna, na de pauzetijd, de automatische sluiting zal plaatsvinden. Gedurende de tijd dat het hek met het "klok" commando open blijft zal het waarschuwingslampje twee keer kort oplichten gevolgd door een lange pauze.

DIP-SWITCH-A Nr.3:

- ON: Sluit in Automatisch
- 3 OFF: Halfautomatisch

BELANGRIJK: alleen en altijd met Dip-A Nr.3= ON gebruiken

ELECTRONISCH REM FUNCTIE

ATTENTIE:

In geval dat er een electronische rem is aangebracht of een ELPRO 10 wordt vervangen, dan dient u DIP-switch No.12 naar OFF te schakelen.

<i>Beschrijving</i>	<i>Dip- Switch en trimmer voor de diverse functies</i>
<p>Om de electronische remfunctie te gebruiken dient men Dip-switch-A No. 12 op ON te zetten en dient men de kracht in te stellen met de afstel schuif.</p> <p><u>De fabrieksinstelling is in de meeste gevallen meer dan toereikend.</u></p> <p>Voor een meer preciezere afstelling van de electronische rem kunt u de geavanceerde instellingen zoals hieronder weergegeven gebruiken.</p>	

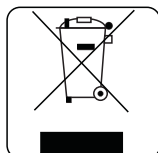
GEAVANCEERDE INSTRUCTIES VOOR DE ELECTRONISCHE REM

ATTENTIE: de electronische rem kunt u activeren door de Dip-switch No.12 in ON positie te schakelen

<i>Functie</i>	<i>Beschrijving</i>	<i>Dip- Switch en trimmer voor de diverse functies</i>						
Rem tijd:	<p>Om de tijdsduur van remmen aft e stellen zet Dip-Switch B No.1 op ON en stel de remtijd in met potmeter T.FUN.</p> <p>Als de calibratie van de remtijd is afgerond zet dan alle Dip-switches B op OFF.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Instellingen</i></p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <th style="width: 33%;">I</th> <th style="width: 33%;">II</th> <th style="width: 33%;">III</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> <td style="text-align: center;"> <p>T.FUN 0s - 2s</p> </td> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> </table>	I	II	III		<p>T.FUN 0s - 2s</p>	
I	II	III						
	<p>T.FUN 0s - 2s</p>							
Extra vertraging als de remtijd actief is geweest:	<p>Om de stoptijd af te stellen na de remtijd zet dan Dip-switch B No.2 op ON en regel de tijd met potmeter T.FUN.</p> <p>Als de calibratie van de extra stop tijd is afgerond zet dan alle Dip-switches B op OFF.</p> <p>N.B.: deze functie is ook actief, zelfs als er GEEN electronische rem is geplaatst. Bij grotere poorten kan men dan de omkeer vertraging langer zetten zodat het mechaniek en de electromotor het niet zo zwaar te verduren krijgen.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Instellingen</i></p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <th style="width: 33%;">I</th> <th style="width: 33%;">II</th> <th style="width: 33%;">III</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> <td style="text-align: center;"> <p>T.FUN 0s - 3s</p> </td> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> </table>	I	II	III		<p>T.FUN 0s - 3s</p>	
I	II	III						
	<p>T.FUN 0s - 3s</p>							
<p>Elektroslot:</p> <p>Omgevingslamp:</p>	<p>De werkingstijd van het electroslot of omgevingslamp, aangesloten op de klemmen 14-15, zet Dip-switch B No.3 op ON en stel de tijd af met de potmeter T.FUN.</p> <p><i>In deze mode, kunt u met potmeter T.FUN het aansturen van een electrisch slot regelen van 0sec tot 5sec met de eerste helft van de potmeter. Met de 2^e helft van de potmeter kunt u, als u een relais aansluit op klemmen 14-15, een omgevingslamp aansturen van 30sec tot 5 min.</i></p> <p>Als deze setting is gedaan zet dan alle Dip-switches B op OFF.</p> <div style="text-align: center;"> <p>12Vac voeding voor electroslot of een relais voor een omgevingslamp</p> </div>	<p style="text-align: center;"><i>Instellingen</i></p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <th style="width: 33%;">I</th> <th style="width: 33%;">II</th> <th style="width: 33%;">III</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> <td style="text-align: center;"> <p>T.FUN 5s 30s</p> <p>0s 5min</p> </td> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> </table>	I	II	III		<p>T.FUN 5s 30s</p> <p>0s 5min</p>	
I	II	III						
	<p>T.FUN 5s 30s</p> <p>0s 5min</p>							

NL - Voordat de installatie door gekwalificeerd technisch personeel wordt uitgevoerd, wordt geadviseerd om het boekje met veiligheidsvoorschriften dat Meccanica Fadini ter beschikking stelt door te lezen.

Direttiva **2003/108/CE**
Smaltimento dei materiali
elettrici ed elettronici

VIETATO GETTARE NEI RIFIUTI
MATERIALI NOCIVI PER L'AMBIENTE

2003/108/CE Directive
for waste electrical and
electronic equipments

DISPOSE OF PROPERLY
ENVIRONMENT-NOXIOUS MATERIALS

meccanica
FADINI[®]
s.n.c.

Via Mantova, 177/A - 37053 Cerea (Verona) Italy - Tel. +39 0442 330422 r.a. - Fax +39 0442 331054
e-mail: info@fadini.net - www.fadini.net

La ditta costruttrice si riserva di apportare modifiche al presente libretto senza preavviso